

**ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා මජ්ඣිම නිකායේ අරණවිභංග සූත්‍රයේ එන
ඉගැන්වීම්හි උපයෝගිතාව පිළිබඳ විමසුමක්**

බැරගම ශ්‍රී රාහුල හිමි¹

හැඳින්වීම

මානව ඉතිහාසයේ ආරම්භක අවධියේ සිටම ගැටුම මිනිස් මනස හා සම්බන්ධව පැවති බව හඳුනාගත හැකි ය. ගැටුම් මෙන් ම ඒවා ඇතිවීම කෙරෙහි බලපාන සාධකද එකිනෙකට බෙහෙවින් වෙනස් වූ ස්වරූපයක් ගනියි. පුද්ගලාන්තර ගැටුම්, පුද්ගල හා සමාජාන්තර ගැටුම් වශයෙන් ගැටුම් විවිධාකාර වෙයි. මජ්ඣිම නිකායයේ උපරි පණ්ණාසකයට අයත් අරණවිභංග සූත්‍රය විමුක්ති ගවේෂකයන් අරමුණු කර දේශිත ධර්ම කරුණුවලින් මෙන් ම මිනිස් සමාජයේ සහජීවනය උදෙසා අදාළ කරගත හැකි සර්වකාලීන වටිනාකමකින් යුත් දේශනාවක් ලෙස හඳුන්වා දිය හැකි ය. බහුජාතික බහු ආගමික හා බහු සංස්කෘතික සමාජවල උද්ගතවන ගැටුම් නිරාකරණය කරගැනීම පිණිස උපයෝගී කරගත හැකි මෙම ධර්ම පර්යාය මානව හිතවාදය තහවුරු කිරීම පිණිස අනුගමනය කළ යුතු පිළිවෙත හෙළිකරයි. වරක් බුදුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් වෙහෙරෙහි වැඩ සිටියදී උන්වහන්සේ වෙත පැමිණි හික්ෂුන් පිරිසක් අමතා දේශනා කරන ලද මෙම අරණ විභංග සූත්‍ර දේශනාව සමස්ත සිව්වණක් පිරිසම අරමුණුකොට දේශනා කරන ලද්දකි. බුදුන් වහන්සේගේ දහම් පණ්ඩිතය සමාජගත කිරීමේ මහඟු කාර්යය ඉටුකිරීමේ දී තත්කාලීන භාරතීය සමාජයේ සමාජගතව පැවැති විශ්වාස පිළිගැනීම් හා යාගභෝම අනුගමනය කළ අන්‍ය ආගමික ශ්‍රාවකයන් සමඟ නොගැටී ආගමික සහ සාමාජික සහජීවනය තහවුරු කිරීම පිණිස බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් කෙසේ පැවැතිය යුතු ද යන්න පහදා දීම පිණිස දේශිත මෙම සූත්‍ර දේශනාව පොදු ඉගැන්වීම් සමුදායක් ලෙස හඳුනා ගත හැකි ය. ගැටුම් නිරාකරණය පිළිබඳ බෞද්ධ මෙන් ම බටහිර ඉගැන්වීම් රාශියක් විද්‍යමාන වන අතර මෙහි දී සිදුවනුයේ ගැටුම් නිරාකරණය පිළිබඳ මජ්ඣිම නිකායේ අරණවිභංග සූත්‍රය ආශ්‍රයෙන් අධ්‍යයනයක් සිදුකිරීමයි.

පර්යේෂණයේ අරමුණු

ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා අරණවිභංග සූත්‍රයෙහි එන ඉගැන්වීම් උපයෝගීවේද යන්න විමසීම මෙම පර්යේෂණයේ අපේක්ෂිත අරමුණයි.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

අරණවිභංග සූත්‍රයට අනුව ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා එම ඉගැන්වීම් උපයෝගී

1. මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය.

baragamarahul@gmail.com

වන්නේදැයි යන ගැටලුව මූලික කරගත් මෙම පර්යේෂණය උක්ත ඉගැන්වීම් උපයෝගීවේයැයි යන උපන්‍යාසය මත පිහිටා ගුණාත්මක විධික්‍රමය යටතේ ග්‍රන්ථ සන්ධාර ක්‍රමවේදයෙන් සිදුකරනු ලැබේ.

සාකච්ඡාව

බුදුසමය වනාහි ක්‍රි.පූ. 06 සියවසේ දී ඉන්දියානු බහු ආගමික පරිසරයක බිහි වූ දර්ශනයකි. මුඛ්‍ය වශයෙන් බුදුසමයේ කාර්යභාරය බවට පත් වූයේ දුකින් පෙළෙන මිනිසාට සදාතනික සැනසුමක් හිමිකරදීමට ය. බුදුසමයේ ඉගැන්වෙන දාර්ශනික සංකල්ප සියුම්ව පරික්ෂා කිරීමේ දී එම ඉගැන්වීම් එක් ආකාරයකට මානවයාගේ ව්‍යවහාරික ජීවිතය පෝෂණය කරන අතරම අනෙක් ආකාරයට මානවයාගේ ලෝකෝත්තර ජීවිතයද පෝෂණය කරනු ලබයි. බෞද්ධ ඉගැන්වීමට අනුව මානවයාගේ පැවැත්ම යනු සදාතනික නොවිසදුනු ගැටලුවකි. වත්මන් ලෝකය තුළ මිනිසාට ඇති ප්‍රබලතම බාධකයක් ලෙස මිනිසා විසින් මිනිසාට එරෙහිවීම සඳහන් කළ හැකි ය. ඒ තුළින් ආගමික දේශපාලනික සමාජීය සංස්ථා තුළ යුධමය තත්වයන් නිර්මාණය වෙමින් පවතියි. මෙම තත්වයන් පාලනය සඳහා ලෝකයේ විවිධ රාජ්‍යයන් හා සංවිධාන යුහුසුඵව කටයුතු සිදුකරන අතර මිනිස් මනසේ නිරන්තරයෙන් සමුදය වන ගැටලු හා මානසිකත්වයන් බැහැරකරවීමට කිසිවෙකු සමත්ව නොමැත. එබැවින් මෙම පර්යේෂණය තළින් සිදුකිරීමට අපේක්ෂා කරනුයේ ගැටුම් නිරාකරණය සඳහා මජ්ඣිම නිකායේ උපරිපණ්ණාසකයේ එන අරණචිහංග සූත්‍රය ආශ්‍රයයෙන් අධ්‍යයනයක් සිදුකිරීමටය. ඉංග්‍රීසි බසින් Conflict යන්නත්, සංස්කෘත භාෂාවෙන් “සර්ෂණ” යන්නත්, පාලි භාෂාවෙන් “සංඝට්ටන” ලෙසත් එය සිංහලට පැමිණීමේ දී ගැටුම යන්නත් ව්‍යවහාරයට පැමිණ තිබේ. පුද්ගලාන්තර ගැටුම්, පුද්ගල හා සමාජාන්තර ගැටුම්, සමාජාන්තර ගැටුම් වශයෙන් ගැටුම් විවිධාකාර වන අතර පුද්ගලාන්තර හෙවත් පුද්ගලයා තුළ ඇති වන ගැටුම් ලෙස පිළිගනු ලබන්නේ පුද්ගල මනසෙහි ඇතිවන ගැටුම් ය. පුද්ගල සන්තානයෙහි ඇති වන විවිධ සිතුවිලි, ආකල්ප මුල් කොට ගෙන පුද්ගල අභ්‍යන්තරය තුළ නිර්මාණය වන අසහනය අභ්‍යන්තිකර බව, ඉච්ඡාභංගත්වය ආදී අසහනකාරී තත්වයන් පුද්ගලයා තුළ ඇතිවන ගැටුම් ලෙස දක්විය හැකි ය. බුදුදහම මෙය විවරණය කරනු ලබන්නේ සන්තානගත ගැටුම් ලෙස ය.

අසහනකාරී නොසන්සුන් හෙවත් මානසික ආතතීන්ගෙන් පීඩාවට පත් වූ පුද්ගලයා තමා නිතර ඇසුරු කරන පුද්ගලයන් සමග ඇතිකරගන්නා ගැටුම් පුද්ගල හා සමාජාන්තර ගැටුම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ. පවුලක සාමාජිකයන්, නෑදෑයන්, අසල්වැසියන්, හිත මිතුරන් රැකියා ස්ථානය හා සම්බන්ධ පුද්ගලයන් හෝ වෙනත් ඇසුරු කරන්නන් සමග ඇති කර ගන්නා ගැටුම් ලෙස මේවා හැඳින්විය හැකි ය. කිසියම් සමාජයක් තුළ ජාති, කුල, ආගම්, පන්ති අතර මෙන් ම ජාති ආගම් ආදියෙන් එකිනෙකට වෙනස් වූ පිරිස් අතර ඇති වන ගැටුම් සමාජය තුළ ඇති වන ගැටුම් ලෙස අර්ථ නිරූපණය වේ. විශේෂයෙන් වර්තමාන ලෝකය තුළ දක්නට ලැබෙන ආගමිකත්වය, වාර්ගිකත්වය පාදක කොට ගත් ගැටුම් මීට අයත් වේ. ඊට අමතර ව දේශ සීමා හෝ වෙනත් ආර්ථික, දේශපාලනික, භූගෝලීය සාධක මත රටවල් අතර ඇති වන ගැටුම්, අරගල, යුද්ධ ආදිය ද මෙම තුන් වන වර්ගයේ ගැටුම් ලෙස වර්ග කළ හැකි ය.

වර්තමාන ලෝකය දෙස බලන විට එය ගැටුම් අරගල විරසක ආදියෙන්

පිරිගිය ජරාජීර්ණ තත්ත්වයට පත්ව ඇති බව පැහැදිලි ය. පුද්ගලාන්තර මෙන් ම සමාජාන්තර ගැටුම් ද ඉහළට ගොස් තිබේ. අසහනය, තාඩනය, පීඩනය, හිංසනය, හීෂණය මත සමස්ත මානව වර්ගයාම සැකය හා අවිශ්වාසය පාදක කොට ගෙන දිවි ගෙවයි. එක් පසෙකින් ගෝලීය ත්‍රස්තවාදය හිස ඔසවමින් තිබේ. එම නිසා බොහෝ රටවල තැන තැන නිරතුරුවම සිදුවන බෝම්බ පිපිරීම්, වෙඩි තැබීම් හා මිනිස් ඝාතන බහුල ය. ලෝකයේ බොහෝ රටවල් න්‍යෂ්ටික අවි - ආයුධ නිෂ්පාදනය කරමින් හා එකිනෙකා අහිභවනය කරමින් බල පරාක්‍රමයන් තහවුරු කර ගැනීමේ නිරන්තර නොනිමි අරගලයක නිරත වෙමින් ලෝක ප්‍රජාවට තර්ජනය කරමින් සිටියි. ඇතැම් ප්‍රබල රටවල් අවි - ආයුධ නිෂ්පාදනය තම ආර්ථික ක්‍රමෝපායක් ලෙස සලකමින් රට රටවල් අතර පමණක් නොව එකම රටක් තුළ ද විවිධ ජන වර්ග අතර ගැටුම් හා විරසකකම් ඇති කොට ඒවා පෝෂණය හා වර්ධනය කරමින් තම අරමුණු සපුරා ගිනිමින් සිටියි. මේ නිසා සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කල ලෝකයේ බහුතරයක් දෙනා විවිධ ගැටුම් හා අරගල නිසා දිනෙන් දින පීඩාවට පත් වෙමින් සිටියි. අසහනය, අතෘප්තිය හා අනියත බව විසින් මිනිසා වෙත අවිනිශ්චිත භාවයෙහි අඳුරු දොරගුළු විවෘත කර දෙනු පෙනේ. මෙවන් ගැටුම් ඇතිවීම කෙරෙහි බලපාන හේතු සාධක පිළිබඳ අවබෝධයක් මෙන් ම ගැටුම් නිරාකරණය හෙවත් කළමනාකරණය කර ගැනීම පිළිබඳ ශෝචනීය හා දකුණාවක්ද වර්තමාන මිනිසාට අතිශයින්ම අත්‍යවශ්‍ය බව පැහැදිලි ය. අරණවිභංග සුත්‍රාගත විග්‍රහයට අනුව ගැටුම්වලට මැදිහත් නොවී සාමකාමීව ජීවත් වීමට අවශ්‍ය අනුගමනය කළ යුතු ප්‍රතිපත්ති හයක් දක්වා තිබේ. කාමසුබ්ලේකානු යෝගය හා අත්තකිලම්පානු යෝගය අතහැර මධ්‍යම ප්‍රතිපදා මාර්ගය අනුගමනය කිරීම, අනුන් උසස් කොට හෝ හෙළා දැකීම හෝ නොකර කථා කිරීම, අනුන් නැති තැන කේලම් නොකීම හා අනුන් හමුවෙහි කිලිටි බස් නොකීම, ඉක්මනින් කතා නොකිරීම හා කලබල නොවී කතා කිරීම, සාමාන්‍ය කතාවෙහි නො ඇලීම හා ලෝක ව්‍යවහාරය ඉක්මවා නොයෑම යනා දී අරණවිභංග සුත්‍රාගත මෙම ඉගැන්වීම් සය පිළිබඳ වැඩිදුරටත් විමර්ශනය කිරීමේ දී උක්ත ඉගැන්වීම් සමුදායම අන්තර් ආගමික සාංස්කෘතික සමාජීය සංහිදියාව මුල්කොටගත් මානව සංවේදිතාව තහවුරු කිරීමට උපස්ථම්භක වන ඉගැන්වීම් ලෙස පැහැදිලි වෙයි. සමාජයේ පැනනගින ගැටලු නිරාකරණය සඳහා අන්තවාදී ක්‍රියාප්‍රතිපත්ති මගහරවා ගත යුතු ය. ඒ සඳහා කාමසුබ්ලේකානු හා අත්තකිලම්පානු යෝගය අතහැර මධ්‍යම ප්‍රතිපදා මාර්ගය අනුගමනය කළ යුතු බව මෙහි පළමු කරුණ ලෙස සඳහන් වේ. ඒකන්තදස්සී යනුවෙන් සඳහන් වන පරිදි එක් කෝණයකින් පමණක් යමක් බලා නිගමනයට පැමිණීම උචිත නොවන බව වැඩිදුරටත් සඳහන් වේ. යමෙක් පටු අදහස් දරමින් අන්තගාමීව කටයුතු කරගෙන යන්නේනම් ඔහුට නිවැරදි මාර්ගය ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවන අතර මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ඔස්සේ කටයුතු කිරීම එම තත්වයන් මග හරවා ගත හැකි බව මෙහි දී වැඩිදුරටත් පැහැදිලි වෙයි. එමෙන් ම අනුතට විපතක් සිදුවූ විටදී එය හාසයට ලක් කරමින් කටයුතු කිරීම උචිත නොවන බවත්, නුවණින් ප්‍රඥාවෙන් කටයුතු කිරීම සුභවාදී ක්‍රියාවක් ලෙස අගය කළ හ. යමක් සමාජයට ලබාදිය යුත්තේ මෙමඳුනි සහගතවය. යමෙකු යහපතට යොමු කිරීම එහි පරමාර්ථයයි. අන්‍ය ආගමික දර්ශනවාදී මත විවේචනය කරමින් වාචිකව සිදුකරන අරගල මගින් සහජීවනයට සිදුවන බාධා මෙහි දී පිටුදැක ඇත. හුදු වාචික අරගල මගින් සමාජ සහයෝගිතාව උදාකරගත නොහැකි බව දක්වන බුදුන්වහන්සේ සියලු දෙනාටම පොදු ධර්මයම සමාජගත කරන ලෙස මෙහි සඳහන් කොට තිබේ. ඇති තැන බැණ නො වැදීමත්, නැති තැන දොස් කීමත් වළක්වා ගත යුතු අතර වැරද්ද

කරුණාවෙන් මෙන් සිතින් පෙන්වා දිය යුතු ය. සුදුසු අවස්ථාවේ දී කිව යුත්තාට කිවයුතු දේ කීම යහපත් බව මෙහි දී වැඩි දුරටත් අවධාරණය කොට ඇත. එමෙන් ම වේගවත්ව ආවේගශීලීව කථා නොකළ යුතු ය. කලබලකාරීව කටයුතු කිරීම කියන්නාට මෙන් ම අසන්නාටද අපහසුතා ඉස්මතු වෙයි. නිවුනා වූ සිතුවිලි සහ වචන මගින් අනෙකාගේ මෙන් ම තමාගේ ද සිත් සුවපත් කිරීමට හේතු වෙයි. අවසාන කරුණ වශයෙන් සඳහන් වනුයේ ප්‍රාදේශීය ව්‍යවහාර හෙළා නොදැකීමයි. නූතනය තුළ බොහෝ ගැටලු මෙම නිසා උද්ගතව ඇති අතර අරණවිභංග සූත්‍රාගත අවසාන කරුණ ලෙස සඳහන් වන මෙය තුළින් තම මතය තදින් නොගෙන අනෙකාගේ මතයට ද ගරු කළ යුතු බව වඩාත් අවධාරණය කරයි.

නිගමනය

ගැටුම් නිරාකරණයට අදාළ මජ්ඣිම නිකායේ අරණවිභංග සූත්‍රයේ එන ඉගැන්වීම් මෙතෙක් සාකච්ඡා කරන ලදී. සූත්‍රාගත ඉගැන්වීම් තුළින් ගම්‍ය වන කරුණක් වනුයේ ගැටුම් හට ගැනීමට අප මනස මුල්වන බව යි. පුද්ගලාන්තර සමාජාන්තර වශයෙන් ඇතිවන ගැටලු නිශ්චිත වශයෙන් ම විසඳා ගැනීමට නම් අප නිර්වාණය සාක්ෂාත් කළ යුතු ය. ලෝකයේ කවර කලෙක වුවත් අසාර්ථක වැඩ පිළිවෙළිකින් සාර්ථක ප්‍රතිඵලයක් ලැබිය නොහැකි ය. එනිසා වැරදුණු තැන් හාසායට ලක් කිරීම හා හෙළා දැකීම උසස් ගුණයක් නොවන බව අවධාරණය කළ බුදුන්වහන්සේ නුවණ, ප්‍රඥාව ඇති කරන නිවැරදි දෙය සමාජගත කිරීමට උපදෙස් දුන්හ. යමක් සමාජයට දිය යුත්තේ මෙන් සිතියි. එසේ ම යහපතට යොමු කරලීමේ චේතනාවෙනි. එසේ නොමැතිව අන්‍ය ආගමික දර්ශන හා ඔවුන්ගේ විශ්වාස හෙළා දැකීම හා තමා පිළිගත් දෙය ඉස්මතු කරවීමේ චේතනාවෙන් කරන වාචික අරගල අර්ථ ශූන්‍ය ලෙස උගන්වන මෙම සූත්‍රය අන්තර් සමාජ සහජීවනයට බාධා පමුණුවන ක්‍රියා මාර්ග තරයේ පිටු දැකීමට මඟ පෙන්වා ඇත. නමුත් එදිනෙදා මානසිකව ඇතිවන මෙම ගැටලු සඳහා සූත්‍රාගත ඉගැන්වීම් අනුව අපගේ සිත මූලික වන බව පැහැදිලිය. භාරතීය සමාජයේ තත්කාලීන සමාජ ස්වරූපය වෙත අවධානය යොමු කර දේශනා කරන ලද ඉහත ඉගැන්වීම් සමුදාය විශ්ව සමාජගත කළ යුතු සර්වකාලීන වටිනාකමකින් යුත් ඉගැන්වීම් සමුදායක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය. මෙම ධර්ම පර්යාය නවීන ලෝකයේ කවර සමාජ ස්ථරයක වුවද වාසය කරන මිනිස් වර්ගයාට සාමය සහජීවනය උදා කරදීමට සමත් වන බව පැහැදිලි වේ.

මුඛ්‍ය පද: අරණවිභංග සූත්‍රය, කළමනාකරණය, ගැටුම්, පුද්ගලයා, සමාජය

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

මජ්ඣිම නිකාය, උපරි පණ්ණාසකය, අරණ විභංග සූත්‍රය. (2005) (බු.ජ.ත්‍රි.) දෙහිවල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.
මජ්ඣිම නිකාය, උපරි පණ්ණාසකය, අරණ විභංග සූත්‍ර අට්ඨකථා. (2005) (බු.ජ.ත්‍රි.) දෙහිවල: බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය.
සාරදා, (2003) 03 කලාපය. කැලණිය: පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශය. කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය.
පරියන්ති, (2018) 02 කලාපය. කොළඹ: පරියන්ති සංවර්ධන සභාව. රාමඤ්ඤ නිකාය.
හෙට්ටිආරච්චි, ධර්මසේන. (1998) ගැටුම් හා ගැටුම් නිරාකරණය පිළිබඳ බෞද්ධ විග්‍රහය. කොළඹ: ශ්‍රී ලංකා ප්‍රාචීන භාෂෝපකාර සමාගම.